

Reisverslag Sierra Leone

11 - 26 november 2022

Het reisgezelschap

Piet Houtenbos

Sita Kooij

Toon Blom

Lydia van der Kieft

Reisverslag Sierra Leone van 11 tot 26 november 2022

Met Piet en Sita, (bestuursleden SEHH) en Toon (Project scholing ongetrouwde moeders) en Lydia.

Vrijdag 11 november

In principe was alles goed voorbereid. 05.15 opstaan, 06.15 vertrekken. Helaas kwam San een kwartier te laat, en in Schiedam stonden we op het verkeerde perron. Met 90 kg bagage is verplaatsen dan toch een heel gedoe. Maar het lukte allemaal en keurig op tijd vertrok de trein met ons drieën (Sita was van tevoren al naar Maasland gekomen) richting Brussel. Reisgenoot Toon sloot zich in Breda bij ons aan, met een halfllege koffer. Daar konden we ons overgewicht in kwijt.

07.00 uur. Op tijd voor de trein naar Brussel.

Op het vliegveld was het erg druk. Dat was wel te verwachten want woensdag was er hier een staking geweest, de helft van de vluchten was toen geannuleerd. Tot onze verbazing waren we ondanks de drukte, binnen een minuut aan de beurt bij de incheckbalie. En bij een gemakkelijke beampte, geen gedoe met de nog verplichte coronapapieren, geen gezeur met de 98 kg ruimbagage en de 32 kg handbagage verdeeld over 8 tassen. Toen we ons omdraiden, met alle benodigde papieren in de pocket, zagen we een lange rij wachtenden. Oei, we hadden ongeweten een sluiproute genomen. Niet erg beleefd, maar ons schuldgevoel ebde weer snel weg.

Het vliegtuig bleek propvol, met z'n vieren bij elkaar zitten was er niet bij. Toen Sita en ik bij onze plaatsen aankwamen troffen we daar, breeduit zittend, een dikke mevrouw aan. Ja hoor, rij 43 wees ze op haar ticket, deze stoelen waren voor haar. Het duurde even voordat ze door had dat bij het rijnummer ook een letter hoorde. Met duidelijke tegenzin schoof ze op in de rij, tussen twee andere dikkers in. Als je, zoals ik, een raamplaatsje hebt, op een heldere dag met een fascinerend uitzicht, is zes uur vliegen beslist geen straf.

En dan daarna altijd weer dat bijzondere moment, de vliegtuigtrap aflopen en de geur en geluiden van Afrika ervaren. Dit keer geen verplichte coronatest meer, wel moesten we een net ingevoerde veiligheidstoelage van €25,00 betalen. Naast het visum van €80,00 wordt het land zo niet aantrekkelijker voor toeristen. Buiten wachtte Jeremia ons op om ons naar het hotel brengen. Daar genoten van het eerste Star Beer (dit keer koel!) en natuurlijk vooral van het Afrika gevoel!

Star Beer, fish and chips in ons eerste onderkomen

Zaterdag 12 november

Na het ontbijt vertrokken naar Lunsar, om Stylish, onze fietsenhandelaar daar te ontmoeten. 'Hebben jullie koffie bij je', was zijn eerste vraag. Bij een vorig bezoek had hij gevraagd of we koffie voor hem mee wilden nemen. Hier is namelijk alleen Nescafé te koop. De Hollandse koffie werd toen in dankbaarheid aanvaard. Maar laten we daar nou geen ogenblik aan gedacht hebben. 'Wij geven het Lester wel mee' beloofde we hem. Lester gaat met wat fietsmatten hier waarschijnlijk in april aan een wedstrijd deelnemen. Stylish kan zich dus 6 maanden verheugen op een goede kop koffie! Mooi vooruitzicht.

Het is natuurlijk leuk om de 250 km naar Makeni te overbruggen met een reisgenoot die wel veel gereisd heeft maar voor het eerst in Sierra Leone komt. Toon keek met een frisse blik en hem vielen allerlei dingen op die wij niet meer zien. Zoals dat er zo veel half afgebouwde huizen zijn. Dat er zo weinig verkeer op de weg is. Dat autowrakken gewoon langs de kant van de weg blijven liggen, aan de begroeiing te zien soms jarenlang. Dar er zoveel kinderen op straat zijn en dat je daar geen oudere mensen ziet.

In het ziekenhuis werden we enthousiast begroet door Dr. Anne en haar vriend Remi, door Kumba en Dr. ABD en door de vele bekende gezichten waar wij zo gauw de naam niet meer bij wisten. Er was nog flinke verwarring toen Anne ons de kamers wees. Wij werden naar de kamer verwezen waar wij altijd slapen. Toon en Sita naar een andere kamer, 'en kijk dit is jullie kamer'. Het tweepersonsbed toonde duidelijk aan dat er op een echtpaar gerekend was. Tja, het was maar voor 2 nachtjes, maar toch. Gelukkig bleek een van de artsenkamers leeg te staan, dus die werd voor Toon in gereedheid gebracht.

s'-Avonds had Anne een pannenkoekenavond gepland, drie artsen in opleiding wilden graag leren hoe ze pannenkoeken moesten bakken. Ze hadden geen enkele kookervaring, dus een mooie uitdaging waar ik graag een bijdrage aan leverde. Ze begonnen met het zeven van de bloem, er liepen namelijk allemaal kevertjes in. Ze waren erg geïnteresseerd, dus als docent huishoudkunde vond ik het superleuk om ze alle fijne kneepjes van het pannenkoeken bakken bij te brengen. Anne en Remi zijn dol op muziek en dans, dus de Afrikaanse muziek ging aan en al swingend stonden de heren beslag te

kloppen. Na anderhalf uur was een mooie stapel pannenkoeken het resultaat, waar wij ondertussen wel trek in hadden. Mede door de goede gesprekken was het een hele fijne avond.

Zondag 13 november

's-Morgens verscheen Sita weer fris en fruitig aan het ontbijt. Zaterdag was ze, na het ontbijt, misselijk geworden, had onderweg diverse malen overgegeven en was bij aankomst direct in bed gekropen. Een ongestoorde nachtrust had haar goed gedaan. Eerst alles regelen: onze mobiele router, een simkaart en natuurlijk geld wisselen. Dit neemt hier toch een paar uur in beslag.

Toen met Kumba naar haar school, die onlangs getroffen was door een orkaan. Het nieuwe dak, dat we in februari gefinancierd hadden, was er af gewaaid. Ook muren en meubels waren beschadigd.

Het dak eraf, meubels kapot

De groepsfoto voor de naburige Primary School, waar Kumba tijdelijk onderdak genoot

Hulp van de overheid was aangevraagd maar dat zou beperk zijn en lang duren. Tja, de vraag was duidelijk. 20 leraren en 180 kinderen keken ons verwachtingsvol aan. Waren wij de reddende engelen?

Thuis gekomen de 60 meegebrachte jurkjes en broekjes, in Maasland gemaakt, aan Kumba meegegeven om aan de armste leerlingen te geven. Ik had aangeboden om de avondmaaltijd te bereiden. Spaghetti had ik bedacht. Maar in de stad was maar weinig te krijgen. De tomaten en komkommers oogden miezerig en bleken weinig smaak te hebben. Enfin, het was een hele uitdaging om er iets smakelijks van te maken.

Piet kampte met een andere uitdaging. De router en telefoons bleken niet te werken. Ook Remi, een ICT-specialist, kon het probleem niet oplossen. En Toon? Toon had ook pech. Zijn kamerdeur was in het nachtslot gevallen. Hij kon er niet meer in. De onderhoudsman werd gebeld, maar het duurde uren voordat die verscheen.

Maandag 14 november

's-Morgens direct een probleem. Geen water. Toen de stortbak zich niet meer vulde begon Piet op me te mopperen dat ik te schichtig doorgetrokken had. Hij demonteerde de stortbak maar de vlotter bleek in orde. Toen hij hoorde dat iedereen dit probleem had, begreep hij wel dat zijn conclusie (onhandige Lydia weer) nogal voorbarig was. Hopelijk een les voor de volgende keer.

Vandaag stond de reis naar Yele op het programma. Toen we naar buiten liepen werden we heel enthousiast, met applaus, door de ziekenhuisschoonmakers begroet. Wat was hier aan de hand? Het bleek dat Kumba ze wat kleding voor hun kinderen had beloofd. Dat gebaar werd in ieder geval op prijs gesteld.

Bij de auto's aangekomen de gebruikelijke procedure. Welke auto zou het vandaag doen? Er stonden 6 auto's waar 9 mannen om heen liepen die allemaal een andere mening hadden. De ene wagen mankeerde dit, de andere dat.

Met een jerrycan olie liep de auto uiteindelijk weer gesmeerd

Toen de keuze gemaakt was deed het volgende probleem zich voor. Hoe krijg je 1 chauffeur, 6 volwassenen en 6 koffers in een personenauto? '2 voorin, 4 achterin', brulde ABD. Wij werden alle 6 bestudeerd en de conclusie was dat Piet en ik de smalste kontjes hadden. Dus hup, wij samen op de voorbank naast Jeremia, de chauffeur. Eerst diesel tanken. Maar bij de eerste pomp was er geen doorkomen aan! Honderden brommers die de doorgang versperden. Bij de tweede pomp hetzelfde. Het bleek dat er een prijsverhoging verwacht werd. Tja, gelukkig stond bij het derde station de dieselpomp apart en was dus bereikbaar.

Vervolgens naar de Orange winkel waar het wifiprobleem (tijdelijk?) opgelost werd.

En toen op pad. De eerste 40 kilometers over asfalt en dan het modderpad. 25 km lang stapvoets door kuilen, over stenen en door grote plassen. Niet comfortabel met zeven mensen opgepropt in een warme auto. Maar de ongerepte natuur maakt veel goed.

Anne houdt de moed erin

Bij aankomst in Yele bleek dat de gereserveerde, en gedeeltelijk al betaalde, kamers in het Friendship House niet beschikbaar waren. We werden naar een villa gebracht en dat viel ons niet tegen. Ondanks dat de ramen kapot waren, er geen stromend water was, alleen hier en daar een lampje hing en de muskietennetten ontbraken, waren we er toch blij mee. Het huis was rustig gelegen er waren voldoende kamers en de housekeeper leek een behulpzame man. Wat brood gekocht, een lik pindakaas erop en langs verschillende scholen om de stand van zaken op te nemen. Een kokkin opgespoord, die ons iedere avond een maaltijd gaat brengen en om 17.00 naar het terrasje onder de kloktoren voor het 5 o'clock biertje. Terug bij de 'villa' bleek er geen elektra, dus in het donker op de veranda de prima maaltijd van rijst, kip en aardappelbladeren gegeten. En genieten van de nachtrust, hier net buiten de dorpskern.

Het bierterrasje in het bruisende centrum van Yele

Dinsdag 15 novemebr

Vandaag een belangrijke dag: de ondertekening van het contract tussen SEHH, Smarter Hospital, Wilde Ganzen en de schoolhoofden over de te realiseren projecten. Het omvat onder meer het opknappen van 6 basisschool gebouwen, 3 nieuwe lokalen voor het voortgezet onderwijs en cursussen voor kwaliteitsverbetering van het onderwijs. Het gaat om een omvangrijk bedrag zo'n €90.000,00. Het was nog een heel gedoe om alle ondertekenaars gelijktijdig aan tafel te krijgen. De meeste kwamen al te laat en 1 directeur presenteerde het om te melden dat hij gelijk weer weg moest en morgen wel zijn handtekening zou zetten. 'Geen handtekening, geen overeenkomst, geen geld' zei Piet met een stalen gezicht, draaide zich om en liep weg. Sita en ik stonden met argusogen te kijken wat hij zou doen. Hij bleef.

De ondertekenaars vlnr William Conteh (hoofd SDA Primary School, Anne, Dr. ABD, Piet, John Charles Kamara (hoofd SDA JSS/Project coordinator) en James Conteh (hoofd SDA SSS)

De rest van de dag vulde zich met allerlei gesprekken: over het Family Life program, het fietsenproject en de vele andere zaken die hier spelen. Ook afscheid genomen van Anne en Remi. Zij vertrekken vanavond naar Makeni om woensdag terug te vliegen. Wij hebben een goede tijd gehad met elkaar.

Woensdag 16 november

Vandaag wordt er voor de leraren een studiebijeenkomst georganiseerd om hun didactische vaardigheden te bevorderen. Het is een onderdeel van ons project, dus het leek ons nuttig om het als toehoorders bij te wonen. Het was prima georganiseerd en de uitvoering was goed maar als ik er als docent voortgezet onderwijs naar kijk ben ik wel verbaasd over het niveau. Ik had het hoger ingeschat voor ervaren leraren. Maar als zij er beter les door gaan geven voldoet het aan ons doel.

De training van de schoolhoofden

Tussen de middag een Afrikaanse lunch genoten, aangeboden door leraar Anthony Jabba bij hem thuis. Hij had een hoeveelheid gerechten klaargemaakt, waarvan de hele buurt zijn buik rond kon eten. Maar echt lekker en bijzonder.

's-Middags weer diverse gesprekken en kijken of de eerder geschonken computers nog allemaal werken en hoe de opbrengst van de zonnepanelen is. Daar viel wel een en ander op aan te merken.

En toen de avond. Wij kregen bezoek van een meisje die wij geholpen hadden om eindexamen te doen. Een intelligente, doortastende meid, die rechter wilde worden. Zij had nu in het eerste jaar van haar studie kunnen zijn, maar zij bleek 8 maanden zwanger en erg overstuurd. Geen vader, geen werk, geen geld, geen toekomst. Piet heeft lang met haar gesproken en afspraken met haar gemaakt over de mogelijkheden voor eventuele hulp. Enigszins opgelucht vertrok ze weer, de donkere nacht in.

Wij waren net onder zeil toen er we weer wakker schokken van een hoop kabaal. Auto's voor de deur, harde stemmen, gebonk op de deur en dat minutenlang. Een groep mensen werd binnengelaten die vervolgens wel een uur lang luidruchtig door het gebouw liepen. Om half zes maakten ze ons weer wakker. Ditmaal om, ook weer luidruchtig, te vertrekken. Ze hadden ondertussen wel onze zakjes drinkwater leeggedronken. Zodat ik eerst naar het dorp moest lopen om volle waterzakjes te halen zodat de housekeeper thee voor ons kon zetten. Op een houtvuurtje, vanwege de powercut. Hij vertelde dat de bezoekers van een bruiloft kwamen en onverwacht onderdak nodig hadden. En het was eenmalig, verzekerde hij ons. Vanavond zou het weer een rustige nacht zijn.

Donderdag 17 november 2022

Vandaag was op de school een programma van zang, dans, debatten en drama. Van 10.00 uur tot 15.00 uur, stond op onze uitnodiging. Het zal wel 10.30 uur worden, dachten we zo. Maar ja, voordat de vlag gehesen was en het volkslied gezongen, wees de klok 11.30 aan. Nou hadden we ondertussen genoeg te doen, maar het betekent natuurlijk ook dat we niet voor half vijf klaar zouden zijn. Het bleek best een leuk programma, er zijn duidelijk kinderen bij met talent voor toneel en dansen kunnen ze hier natuurlijk als geen ander. Sita, Toon en ik hebben het keurig uitgezeten.

Piet spreekt de schoolgemeenschap toe: 'trots op jullie!'

Piet was ondertussen druk bezig om allerlei problemen, die een oplossing vergen, te bespreken. Zoals onvolledige facturen, waar Wilde Ganzen geen genoeg mee neemt. De geldstroom loopt via WG en als alles niet helemaal in orde is, wordt er niets uitgekeerd. Al met al een hoop werk. Aan het eind van de dag nog een gesprek met de leerlingenraad. Zij hadden verschillende wensen en de meeste waren wel realiseerbaar. Zoals meer schoolfietsen, uitbreiding bibliotheek en gebruiksklaar maken van het nieuwe Science lokaal. Ze hadden ook wel een bijzondere wens: inhuren van schoonmakers. Piet keek om zich heen op het schoolplein en vroeg: 'wie gooit die rommel hier neer?' ja, daar hadden ze geen antwoord op. 'Wij ruimen onze eigen rommel op, dus jullie ook' beet Piet ze toe. Ze hadden wel door dat dit geen handig verzoek was geweest.

De HeadBoy (rechts) en HeadGirl met hun 'Ministers' en aanhang

Om half zes voor de laatste keer naar 'ons terrasje'. Helaas, na een kwartier barstte een tropische regenbui los. Dus schuilen in een nabijgelegen schuur. Daar trok een schamel gekleed jongetje aan mijn mouw: 'Madam, I want to go school'. Het onderwijs is hier in principe gratis maar je hebt wel een uniform, schooltas en schriftjes nodig. Ja, en dat kost geld. Bij de aanblik van zo'n kind breekt je hart natuurlijk en wil je hem, voor een relatief klein bedrag, dolgraag helpen. En in het verleden hebben we dat ook regelmatig gedaan. Maar dan. Wie gaat dat begeleiden? Er moet stof gekocht worden voor een uniform en een naaister gezocht. Hij is al een jaar of zeven, heeft zodoende een achterstand dus zomaar instromen zonder begeleiding, vraagt om problemen. Ook heeft hij natuurlijk vriendjes in dezelfde positie die de volgende dag aan je mouwen trekken.

Allemaal nog wel op te lossen, maar als je een volgende keer terugkomt wijkt hij niet van je zijde. En hij, en zijn familie verwachten weer hulp van je. Ze blijven je zien als de reddende engel die problemen voor ze op kan lossen. Terwijl het onze bedoeling was om ze eenmalig een zetje in de rug te geven, zodat ze hun vleugels kunnen uitslaan en op eigen kracht hun weg kunnen zoeken. Maar de gedachte aan dat jongetje, met zijn pientere blik en zijn slechte toekomstperspectief, bleef me wel achtervolgen.

Vrijdag 18 november 2022

Onze Laatste dag in Yele. Om 07.30 uur werden we verrast door John Kamara, met 4 paarse bloesjes/overhemden. Eerder waren onze maten al opgenomen dus we waren niet helemaal verbaasd. Het zag er heel leuk uit en wij pasten het direct aan. Dat bleek een hele kunst want.... alles was net iets te klein. Ik kon geen adem meer halen, Sita moest haar buik inhouden, Toon kon zijn armen niet meer buigen en Piet moest zijn schouders opgetrokken houden. Bovendien bleek die mooie paarse stof wel een hoog douchegordijn gehalte te hebben. Warm en zweterig. Dus na het poseren voor de foto (waarvoor wij nog net een lach op ons gezicht konden toveren), alles direct weer uitgetrokken en hup onderin de koffer ermee.

Toen richting school. Ook weer een verhaal apart. Over de weg is het een heel end om dus we nemen een 'short cut' dwars tussen de hutjes door en over het veld. De eerste dag was een schooljongen met ons meegelopen om de weg te wijzen. Toen dacht ik al, hé, dit moet korter kunnen. Blijkbaar krijgen we een stukje sightseeing Afrikaanse hutjes. De volgende dag zei ik: jongens, volg mij maar, ik weet de kortste weg. Nou, daar was geen sprake van, wij zouden verdwalen, te laat komen, onderweg ruzie kunnen krijgen, enfin, allerlei scenario's werden bedacht om vooral maar niet van de eerdere route af te wijken. Dus sjokte we weer braaf met rare omwegen over allerlei erfjes.

De laatste dag greep ik mijn kans en vroeg aan een bewoner 'Where is de school?' En ja hoor, er werd de kant op gewezen waar ik al drie dagen heen gewild had. Zo, dacht ik, die hobbel is genomen. Nou nee hoor, Sita, Toon en Piet liepen als drie kakelende kippen achter me aan om bij iedere kruising een andere richting aan te wijzen waarvan zij dachten dat wij heen moesten. Ja, ik heb hier heel wat te verduren met die betweters.

Op audiëntie bij de Paramount Chief

's-Middags, van iedereen afscheid genomen. Met enige moeite onze chauffeur Jeremia opgespoord en vertrokken naar het weeshuis. Daar een fijn gesprek met Joseph. En natuurlijk leuk om de kinderen weer te zien. Vorig jaar zijn we hier bijna een week geweest, dus bekende gezichten.

Na een uurtje wilden we weer verder, maar wederom was het: waar is de chauffeur? Zijn mobiel werd niet beantwoord, op geroep werd niet gereageerd. Iedereen op zoek. Het duurde een half uur voordat hij gelokaliseerd was. Piet was woest! Het verweer van Jeremia (batterij leeg, ik was vlakbij, de kinderen zouden mij waarschuwen) maakte het niet veel beter. Voor Piet was het: Jeremia: 'functie elders'.

Maar ja, we moesten eerst wel met hem naar Makeni.

Zaterdag 19 november 2022

De volgende dag hadden Piet en Sita, als bestuursleden van SEHH, een heel gesprek met ABD, als voorzitter van het schoolbestuur, over de problemen en misstanden waarmee we in Yele geconfronteerd waren. Zoals gebrekkig management, leningen worden niet terugbetaald, geen water in het nieuwe natuurkundelokaal. Andere laptops dan die gefactureerd waren, onderhoud dat al een jaar achterstallig was, onvoldoende onderdelen voor de schoolfietsen en nog een aantal zaken. ABD was geschokt en nam dit alles zeer serieus en gebod de voltallig directie om zondagmorgen om 8.00 uur in het ziekenhuis te zijn om de zaken te bespreken.

Het nieuwe Science lab was een opslagplaats van oud meubilair en kapotte fietsen geworden.

Omdat Wilde Ganzen pas met een nieuw project begint als het voorgaande volledig afgerond is, was het belangrijk dat over al deze zaken duidelijkheid was. Werk aan de winkel dus. De resterende tijd hier moest goed benut worden.

Zoals de meeste van jullie wel weten had ik vorig jaar veel tijd en energie gestopt in het ontwikkelen en verspreiden van wasbaar maandverband, reusable pads. Hoe zou het daarmee gaan? Kort na terugkomst toen waren we geïnformeerd dat alle schoolmeisjes van de regering ieder jaar 5 wasbare pads zouden krijgen. Daarmee zouden ze geen schooldag meer hoeven missen. En in Yele hadden inderdaad alle meisjes ze ontvangen. Maar, vertelde Kumba, in Makeni was dat niet het geval. Er zouden er niet voldoende geweest zijn voor alle scholen. 'Dus bij jouw school komen die van ons goed van pas' vroeg ik. Ai, Kumba trok wit weg. Ze bleken nog niet afgeleverd te zijn! In november 2021 besteld en betaald en nu nog niet geleverd? Ik werd direct de auto in gesleurd en wij vertrokken naar het naaiatelier van Emma. Wel Emma had hoofdpijn gehad en ze nog niet af kunnen maken. Zij waren wel geknipt en gedeeltelijk genaaid maar hoe moesten ze nu dichtgemaakt worden? 'Met klittenband, een drukknopje of een haakje', zei ik. Maar hoe heette dat nou in het Krio? In het naaiatelier lagen alleen ritsen, dus dat was geen optie. Toen viel mijn oog op mijn slippers, ja hoor klittenband. Dat was

duidelijk. Aan mijn broek vond ik een drukknopje en voor een haakje trok kon ik mijn T-shirt uit om de BH-sluiting te tonen. Probleem opgelost. 'Al het andere werk laten vallen en nu meteen beginnen en morgen klaar' blafte ik.

Maar ondertussen was een andere kleermaker Toon, die ook mee was, de maat aan het nemen. Kumba wilde ons graag een kledingstuk meegeven. Voor haar een belangrijk gebaar om haar dank uit te drukken. Maar ja, extra werk, zouden de pads nu wel op tijd klaar zijn?

's-Avonds zouden Kumba en ik samen koken. Kumba haalde groenten en kip uit de vriezer. Ai, daar schok ik van. Er zijn hier zoveel powercuts, wie kon garanderen dat die kip niet diverse malen ontdooid was geweest? Toen de groente klaar was proefde ik het voorzichtig. Bah! Zuur! Daar zouden we allemaal ziek van worden. Kumba proefde het ook en meldde: 'for my mouth this is good'. Wat te doen? Op wonderlijke wijze loste het probleem zich van zelf op. Kumba kreeg een telefoontje dat ze een belangrijke afspraak vergeten was en rende, zich excuserend, weg. Dus kip en groente de vuilnisbak in en onze noodvoorraad aangesproken.

Toon, onze elektronicus, had tijdens ons verblijf de elektrische keukenapparaten nagekeken, weggegooid of gerepareerd. Nu ontfermde hij zich over de koelkast. Alle bakjes met onduidelijke substanties werden weggegooid en het diepvriesvak ontdooid. Wat een metamorfose! Goed gedaan Toon, hopelijk volgen ze je voorbeeld.

Zondag 20 november 2022

Zaterdag en zondag waren rustige dagen voor Toon en mij. Er moesten een aantal pittige gesprekken gevoerd worden met afgevaardigden van de school en dat zouden Piet en Sita doen. Meer tijd dus voor ons om de stad in te gaan, de was te doen, boodschappen te halen en te koken. En natuurlijk gewoon even kwekken met een kop Nescafé op het balkon.

Het zondagse spoedberaad van 8.00 uur 's-morgens tot 15.00 uur 's-middags non stop

Maandag 21 november 2022

Vandaag naar Yonibana. Dus afscheid nemen in het ziekenhuis, dat we als onze uitvalsbasis beschouwen. Toen we net in de auto wilden stappen kwam Kumba aansnellen, met grote tassen bij zich. Dus allemaal weer de trappen op naar boven om daar onze afscheidscadeaus in ontvangst te nemen. Overhemden voor de mannen en broeken voor de dames. Eerder had Dr. Anne ook een broek gekregen, die zat vrij strak en laag op de heupen. Dus bij de maat neming had ik gezegd: Tot in

mijn taille en niet te strak. Nou, dat hadden ze goed in hun oren geknoopt: de broek kwam tot mijn oksels en ik kon er wel twee keer in. Maar de Afrikaanse stof was prachtig! En gelukkig: ook de lang geleden bestelde pads waren nu dan toch klaargekomen. En netjes afgewerkt. Kumba gaat ze op school verspreiden en ik wacht af.

Op naar Yonibana. De kortste weg is 50 km, maar niet begaanbaar. Dus drie uur omrijden. Hier staat de andere Secondary school die wij ondersteunen. Er waren allerlei gesprekken gepland over de projecten. Voortgangrapportages waar wij weer met zijn vieren aan deelnemen.

Ik was benieuwd naar het nieuwe naailokaal. Vorig jaar wilde de school graag geld om een naailokaal in te richten. Wij kregen toen een begroting voor dure naaimachines, paskamers, stofkniptafels en andere benodigdheden. Een flink bedrag dat nodig was voor de op te starten nailessen. Daar zou grote behoefte aan zijn. 'Ze gingen wel erg voortvarend te werk, vonden we. 'Rustig beginnen' was ons advies'. 'Wij financieren nu twee eenvoudige naaimachines en het allernoodzakelijkste materiaal'. 'Als het goed gaat kunnen wij volgend jaar uitbreiden' was de boodschap. Dus zo geschiedde. Direct bij binnenkomst zagen we het al: hier werd niet klassikaal lesgegeven. Het bleek dat er maar vijf belangstellenden voor de lessen waren geweest. Nu werd het gebruikt als atelier voor de aangenomen docent kleermaker om er de schooluniformen in te vervaardigen. Vroeger werd dat uitbesteed, zelf doen bleek goedkoper. Geen weggegooid geld dus maar toch niet het idee dat we hadden toen we de investering deden: meer onderwijs mogelijkheden voor de meisjes.

En hoe was het met de wasbare pads gegaan, die hier ook door de leerlingen vervaardigd zouden worden? Wij kregen een tas vol te zien, goed materiaal en netjes genaaid. Dat was oké, de schoolmeisjes wilden ze graag gebruiken maar ze bleken te duur, vertelde de lerares. Afsproken dat ze nu goedkoper worden aangeboden. Geen € 0,15 per stuk maar € 0,06. Ik krijg binnenkort bericht of dit werkt. Dus ook hier weer afwachten.

De sanitary pads werden in orde bevonden

Het is wel even wennen hoe de vergaderingen hier verlopen. De agenda die Piet heeft opgesteld wordt niet gevolgd, men springt van de hak op de tak. Er zijn veel woorden nodig om iets te zeggen en dan wordt alles ook nog eens herhaald. Het overzicht ontbreekt en er gaat veel aandacht naar details. Er worden geen conclusies getrokken, weinig besluiten genomen en weinig samengevat. Dus inmiddels weten we wel dat als er afspraken gemaakt moeten worden een van ons de vergadering moet begeleiden. Daarbij komt ook dat de uitspraak van het Engels nog weleens tot verwarring leidt. Klinkers hebben net een andere klank en sommige medeklinkers worden niet uitgesproken, dus bv WORK als WAK en TALK als TOK. 'Dont tok as you wak', hoor je dan. Langzamerhand wen je er wel aan maar af en toe kijken we elkaar toch aan zo van 'waar gaat dit over ???'

Een van onze nieuwe projecten is gericht op tienermeisjes die hun schoolopleiding niet afgemaakt hebben wegens een zwangerschap. Wij werden opgewacht door 28 meisjes tussen 14 en 19 jaar, allemaal met een baby op de rug, allemaal met een wat trieste uitstraling. Wij hoorden een paar verhalen aan: een weesmeisje dat bij tante woonde en daar verwaarloosd werd. En ander meisje had een stiefvader die zijn handen niet thuis kon houden. Zij krijgen nu een agrarische opleiding van 3 maanden om zelf groenten te kweken voor eigen gebruik en verkoop. Het project is nieuw en net gestart. In december volgt de evaluatie. Hopelijk geeft het hun weer een stukje vertrouwen in een toekomst voor henzelf en hun kindje.

In gesprek met de (zogende) ongehuwde moeders

Praktijkles op de schooltuin

Toen naar het hotel in Mile 91. Een flink complex met tv op de kamer zodat Piet naar de eerste wedstrijd in Qatar kon kijken. Nederland-Senegal. Helaas, na 70 minuten viel het beeld weg, zodat hij het 'Hollands kwartiertje' met de twee goals miste. Leuk was dat de andere kijkers (zonder beeld maar wel met geluid) bij de doelpunten voor ons gingen juichen!

Dinsdag 22 november

Vandaag weer naar de school voor een officieel moment. Opening van het computerlokaal en overhandiging van de twee meegebrachte laptops. Nu nog solarpanelen op het dak (er is hier geen elektra) en 10 desktops, en de lessen kunnen beginnen. Een flinke stap voorwaarts.

Overhandiging meegebrachte laptops aan IT-leraar en directeur Alpha Sesay

Vervolgens naar Moyamba junction, 30 km verderop, naar het project van Toon en Yvonne. Toen Yvonne hier in 2019 een rondreis maakte trok ook zij zich het lot aan van tienermoeders. Verstoten door hun familie, geen werk, geen huis, geen man, geen toekomstperspectief. Terug in Nederland ondersteunde zij, samen met collega Toon, een programma om 20 meiden alsnog een eenjarige opleiding te bieden in hairdressing en tailoring. In december is, het programma afgelopen, het zou dan de bedoeling zijn dat alle meiden zelfstandig aan de slag kunnen, met behulp van de uitgebreide starterskit die ze inmiddels ontvangen hebben. Voor de naaisters was daar zelfs een naaimachine bij! Tijdens de bijeenkomst met 15 van de 20 meiden en hun 4 mentoren bleek echter dat de ze nog te weinig handelskennis hebben. Zij hadden wel dromen maar nog geen concrete ideeën over hoe de realisatie aan te pakken. Bij de nabesprekingen met Richard, de begeleider en 'onze' Saidu (van het tienermoederproject) kwamen diverse mogelijkheden naar voren, Toon neemt ze mee naar Holland om ze met Yvonne te bespreken.

Toon deelt Hollandse drop uit. De reacties vielen niet tegen!

Terug naar Mile 91, naar het hotel waar we een maaltijd besproken hadden. Maar eerst natuurlijk een Starbier in de ondergaande zon op het binnenplein van dit complex. Toen de zon allang onder was, eens informeren waar de maaltijd bleef. Maaltijd? Maaltijd? Oef....helemaal vergeten, kregen we van de kok te horen. Hij sprong op zijn brommer om bij de Clock tower, (het centrum) bakjes rijst met kip te halen. Dat krijgen we overigens al heel de week voorgeschoteld. Veel vette rijst, stukjes bot met kip en een zeer pikante saus. Geen groente.

De eerste week kregen we juist iedere dag rijst met casave-of aardappelbladeren en stukjes graat met vis. Niet echt culinair genieten maar we hebben ook weleens een jaar gehad dat we iedere dag rijst met casave (soort aardappel) kregen. Wij klagen niet hoor, er is in ieder geval steeds eten voor ons en wij hebben nog weinig klachten gehad van onze darmen.

Woensdag 23 november

Bij het opstaan kijken we raar op: op de anders zo rustige compound was het een drukte van belang. Tientallen mensen waren bezig met het versjouwvan van meubelen, het opzetten van een partytent, installeren van een geluidsinstallatie en nog veel meer activiteiten die duiden op een groot evenement. Toen er vlaggen werden gehesen met logo's van een monetair agrarische fonds begrepen we dat er een conferentie gehouden zou worden.

En inderdaad, pal langs onze ontbijttafel was het een aan-en afrijden van forse terreinwagens met NGO-logo's waar fraai uitgedoste mensen uitstapten. Vooral de dames, in hun uitbundig gekleurde outfit waren een lust voor het oog. Ondertussen hadden we wel het gevoel dat we op een parkeerplaats zaten. En toen de conferentie begon bleek het geluid zo hard te staan dat we elkaar niet meer konden verstaan. Lastig, vooral ook omdat inmiddels Saidu gearriveerd was voor de eindevaluatie.

Wij verplaatsten onze tafel naar een rustiger plekje, maar daar zaten we al gauw in de zon. Weer een stukje opgeschoven maar de zon schoof mee. Uiteindelijk kwamen we onder de majestueuze mango tree terecht.

Daar bleek het prima toeven te zijn en na een goed gesprek namen we afscheid van Saïdu, die veel voor onze stichting betekent.

Toen afrekenen, dat nam een half uur in beslag en geld wissen, (40 minuten) en tanken (20 minuten). Jullie zien wel dat een paar kleine karweitjes hier snel een middag vullend programma wordt. Dan onze laatste rit, op naar Freetown, naar een schoon hotel bij het strand. 's-avond genoten van de zonsondergang en een prima visschotel.

Morgen nog een dagje ontspannen aan zee en sightseeing Freetown. Nadat we de 500 jaar oude Cotontree (nu symbool voor afschaffing slavernij) en het museum bezocht hadden snel terug naar de schonere lucht bij zee. Freetown is zo druk, zo vuil, zo arm en zo warm. En dan naar huis. Met veel mooie herinneringen en goede voornemens.

Een toast op een geslaagde en enerverende reis

Lydia
27 november 2022